

Din „Studii și Materiale de Istorie Contemporană”, Volumul 18/2019, amintim pentru insolitul temei textul semnat de Florin Anghel, *Cotidianul mărunt al Dobrogei de Sud. Ce a văzut Iordan Iovkov (1880–1937) la frontiera cu România?* Este vorba despre o prezentare sintetică a imaginii Cadrilaterului în proza scriitorului și diplomatului Iordan Iovkov, locuitor al regiunii între 1897–1902, 1904–1912 și din toamna lui 1918 până la începutul anului următor. Apropiat ca preocupări și ca stil de Mihail Sadoveanu, acesta nu s-ar fi lăsat atras de tușa exotic-orientală recognoscibilă în percepția boemei bucureștene interbelice, consemnând în schimb un mediu rural patriarhal, sau cel puțin la distanță de trepidația orașelor moderne, cu case mici înconjurate de grădini și cu oameni autentici (țărani, funcționari) surprinși în secvențe de viață cotidiană. Trebuie să adăugăm totuși că, deși autorul articolului insistă asupra perspectivei realiste, din însăși prezentarea lui putem să bănuim că proza lui Iordan Iovkov nu a fost străină de o componentă cu iz fantastic sau în marja legendarului, pe care credem că o regăsim în citatul din povestirea *Hojii*. Fără să o fi parcurs integral, nu avansăm, desigur, decât o impresie sub beneficiul de inventar al verificării ulterioare.

Ceea ce ni se pare discutabil este însă alt aspect, și anume opoziția acreditată de Florin Anghel între viziunea edulcorată și romanțioasă a boemei bucureștene asupra Dobrogei, respectiv realismul frust al lui Iordan Iovkov. În primul rând, ce ar putea fi edulcorat și romanțios în romanul *Ioana*, menționat cu titlu de exemplu în articol, sau în reprezentarea plastică a Balcicului? O astfel de evaluare ar însemna să reducem drama psihologico-afectivă și influențele impresioniste la condiția minoră a melodramei și a unui afiș de spectacol bulevardier, ceea ce nu credem că este cazul. În al doilea rând, chiar și realismul amintit, concentrat pe nota locală și tradițională, ajunge să exprime la rândul său exotismul ținutului dobrogean față de metropola urbană, adică exact în sensul în care-l receptau literații, artiștii și reporterii din capitală.

Pentru un excurs ulterior, aprofundat, de istoria imaginarului sau de literatură comparată, articolul deschide o pistă de cercetare. Fapt cu atât mai apreciabil, cu cât apare în contextul unui număr al revistei tributar în general descriptivismului tern.

Alexandru Mamina

Spre deosebire de mediul academic și universitar de la București sau de la Iași, unde subiectul revoluției din 1848–1849 pare să nu mai stârnească același interes ca altădată, la Cluj-Napoca rămâne încă în actualitate. Semnalăm sub acest aspect, din „Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu»”, Series Historica, LVIII, 2019, articolul semnat de Iosif Marin Balog, *Revoluția română de la 1848–1849 în Transilvania: vechi și noi controverse istoriografice*, în care autorul prezintă pozițiile polemice ale istoricilor români și maghiari cu privire îndeosebi la exercițiul violenței și la numărul victimelor de o parte și de alta.

Remarcăm în particular punctul de vedere al lui Iosif Marin Balog, potrivit căruia războiul românilor din Transilvania a reprezentat un veritabil război național, având ca obiectiv controlul teritoriului pe care națiunea română era majoritară. Din atare perspectivă, acesta poate fi înțeles în același orizont interpretativ ca și războaiele italienilor, polonezilor sau maghiarilor (nu tocmai și ale germanilor), adică – adăugăm noi – în sensul unui efort de realizare a statului-națiune, conform principiului autodeterminării. Nu insistăm asupra cauzelor care au grevat aplicarea principiului autodeterminării în principatul Transilvaniei, începând cu decizia de „uniune” cu Ungaria, votată în Dieta de la Cluj fără ca românii să fi fost consultați. Reținem însă ideea războiului național, subsumabil mișcării de emancipare general-europeană de la 1848–1849, în opoziție cu opiniile care, criticând naționalismul românilor transilvăneni, reduc semnificația rezistenței lor armate la o ipostază a contrarevoluției habsburgice.

Alexandru Mamina